

Viktigst i så måte var halveringa av basistilskuddet. I og med at tilskuddet gis med et likt beløp per kommune, ble utslaget størst for kommunene med lavt innbyggertall.

Halveringa av basistilskuddet og redusert vekt på utgifter knyttet til kommunestørrelse og bosettingsmønster førte til ei omfordeling fra periferi til sentrum og fra mindre til større kommuner.

Et nytt regionaltilskudd til kommuner med færre enn 3000 innbyggere skulle blant annet kompensere for halveringa av basistilskuddet. Videre skulle alle kommuner som ville tape på omlegginga, inntil videre, holdes skadesløse gjennom et ekstraordinært skjønnstilskudd. I år 2000 vedtok Stortinget at denne tapskompensasjonen skulle trappes gradvis ned over en femårsperiode. Fra 2006 er skjønnstilskuddet borte.

Borgeutvalget si innstilling.

Utgiftsutjevningen.

Borgeutvalget har gjort et viktig funn når de slår fast kommunestørrelse og bosettingsmønster har en systematisk effekt på kommunenes ressursbruk innen pleie- og omsorgssektoren:

” Analyser av enhetskostnader viser at små kommuner har kostnadsulemper i institusjonsomsorgen knyttet til manglende utnyttelse av stordriftsfordeler, og at kommuner med spredt bosetting har kostnadsulemper innen hjemmetjenesten knyttet til lange reiseavstander. I tillegg har små kommuner en høyere andel brukere i institusjon enn andre kommuner.” (avsnitt 2.9.5)

Beiarn kommune er helt enig i Borgeutvalget si tilråding om at det videreføres et basis-kriterium for å fange opp kostnadsulemper for små kommuner, og at et sonekriterium som fanger opp interne avstander inkluderes for å fange opp kostnadsulemper i kommuner med spredt bosetting.

Videre er Beiarn kommune tilfreds med at inntektsutjevningen i hovedsak foreslås videreført. Dette er viktig for å sikre skattesvake kommuner en viss minsteinntekt.

Borgeutvalget foreslår å redusere skjønnstilskuddet over tid. Å erstatte denne ordninga med et inntektsgarantitilskudd kan synes fornuftig fordi det medfører en systemforenkling. Vi vil likevel gi uttrykk for at den foreslåtte ”egenandel” på kr 400 per innbygger synes for høy.

Inntektssystemet og kommunesammenslutninger.

Som en del av mandatet blir Borgeutvalget bedt om å utrede en utforming av fordelingsmekanismene som i større grad kan ”tvinge fram” frivillige kommunesammenslutninger.

Det er vår klare tilråding at den rødgrønne regjeringa må skrinlegge denne tankegangen. Enten må frivillighetslinja være reell, eller så må statlige myndigheter fastsette nye

kommunegrenser når de mener dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig. Ingen kommuner må sulteføres fram til tvangsekteskap.

Nytt Distriktpolitisk tilskudd.

Nord-Norge-tilskuddet, Regionaltilskuddet og deler av det Ekstraordinære skjønntilskuddet foreslås slått sammen til et nytt Distriktpolitisk tilskudd. Dette tilskuddet skal tildeles kommuner i to definerte virkeområder: A ; Finnmark og Nord-Troms og B ; resten av Nord-Norge, unntatt Tromsø og Bodø , og i tillegg tildeles de høyest prioriterte delene av Sør – Norge.

De tidligere etablerte regionalpolitisk relaterte tilskuddene i inntektssystemet ble opprettet i kompenserende hensikt og som svar på bestemte utfordringer. Det kan ikke tas for gitt at de situasjoner som ble lagt til grunn ikke eksisterer også i dag.

Det er Beiarn kommune sitt syn at den foreslåtte endringa ikke bør gjennomføres. Nord-Norge-tilskuddet er i dag gradert fylkesvis og regionaltilskuddet er like stort for de kommunene som er berettiget tilskuddet. Når utvalget foreslår at bare 15 % av Distrikstilskuddet skal gis per kommune, mens 85 % av tilskuddet foreslås gitt per innbygger, vil omlegginga medføre ei omfordeling av ressurser som vil svekke de minste kommunene og ha ei sterk sentraliseringseffekt.

Virkningene av den foreslåtte omlegginga må sees i sammenheng med regional- og distriktpolitiske målsettinger og gjøres til gjenstand for en brei og grundig politisk gjennomgang.

Beiarn kommune forutsetter at den styrkinga av kommuneøkonomien som regjeringa har bebudet blir gjennomført. Det blir derfor viktig å legge til grunn for den videre behandlinga av Borgeutvalget si innstilling at totalrammene for kommuneøkonomien skal økes.

Inntektssystemet og kommunens inntektsmuligheter ut over dette.

Borgeutvalget har også vurdert hvilke kommunale inntekter som skal innbefattes i inntektsutjevninga. I dag består kommunenes skatteinntekter av inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatt som utjevnes mellom kommunene gjennom inntektssystemet og eiendomskatt som ikke er med i utjevningen.

Utvalget har drøftet muligheten for å ta også andre kommunale inntekter, herunder konsesjonsavgift, konsesjonskraftinntekter og eventuelle hjemfallsinntekter med under inntektsutjevningen, i tillegg til eiendomskatt.

Her anføres det at dette først og fremst er et politisk spørsmål og et spørsmål om valg av ambisjonsnivå i forhold til hvilke inntekter som skal regnes med i utjevningen, og utvalget beskriver hjemfalls- og konsesjonsinntektene som økonomisk kompensasjon for utbygginger. Konklusjonen til utvalget er at ingen av disse inntektene bør innlemmes.

Beiarn kommune er tilfreds med utvalgets konklusjon, og vil påpeke viktigheten av at kommunene ikke helt fratras mulighetene til å påvirke egne inntekter uten at disse utjevnes med andre kommuner. I tillegg er det av største betydning å vise respekt for de varige samfunnskontrakter som gjennom snart hundre år er blitt til mellom lokalsamfunn og staten gjennom aktiv bruk av konsesjonslovgivningen. Konsesjonsavgift er en erstatning for varig tap av naturverdier, konsesjonskraft er lokalsamfunnets medeiendomsrett til den verdiskapingen en kraftutbygging gir til hele samfunnet og eiendomsskatten er kommunenes frie beskatningsrett. Det ligger betydelig motivasjon og mulighet for vitalisering av lokaldemokratiet i det å ha mulighet til å ta beslutninger om egne inntekter. Å trekke inntekter som nevnt inn i inntektsutjevningen vil Beiarn kommune sterkt frarå.

Regelverket for eiendomsskatt må heller endres, slik at den kan skrives ut på all eiendom i alle kommuner og det må også gis større lokal frihet til å fastsette satser.

Naturressursskatten må utvides til å omfatte industriell bruk av andre naturressurser utenfor primærnæringer, som for eksempel vindkraft og oppdrettsanlegg.

Det bør videre også åpnes for at kommunene kan skrive ut lokale midlertidige skatter/avgifter for å kunne finansiere bestemte prosjekter. Det vil kunne stimulere lokaldemokratiet og få fram de ideologiske forskjellene i lokalpolitikken bedre.

Ordningen med en kommunal andel av selskapsskatten må videreføres. Det er imidlertid et problem at den etablerte fordelingsordningen favoriserer kommuner med arbeidskraftintensiv næring, framfor kommuner med kapitalintensiv eller naturintensiv næring. Det må derfor utredes et bredere fordelingsgrunnlag for selskapsskatten, slik at verdiskaping basert på andre produksjonsfaktorer enn arbeid – som kapital og natur - kommer inn som et kriterium.

Med vennlig hilsen
Beiarn kommune

Frigg Ottar Os
ordfører